

(K)ADIN: DEHŞET KERİME NADİR'İN DEHŞET GECESİ ROMANI ÜZERİNE

Seval Şahin

**DEHŞET GECESİ'NDE ASLINDA KORKUTUCU UNSUR PEK FAZLA DEĞİLDİR.
BUNLAR YUKARIDA DA BELİRTTİĞİM GİBİ, DRAKULA ROMANINI HATIRLATMAKLA
BERABER BİRÇOK UNSURUN MASALLARDAN ALINDIĞI BİR FANTEZİDİR.**

Türk edebiyatında korku edebiyatı çerçevesinde değerlendirilebilecek çok az örnek bulunmaktadır. Sanayi devriminin doruk noktasında ortaya çıkan korku edebiyatı, yarattığı korkutucu imgelerle sadece okuru korkutmak ya da vakit geçirmek amacını taşımaz; vampirler ya da Frankenstein örneğinde olduğu gibi medeniyetin korkularını da simgeleştirir. "Korku edebiyatı toplumun bölünmüşlüğü'nün yarattığı dehşetten ve bu bölünmüşlüğü giderme arzusundan doğmuştur."¹

Türk edebiyatında bu türün nadir örneklerinden biri de Kerime Nadir'in *Dehşet Gecesi* adlı romanıdır. Bu romanda, birbiri içine geçmiş iki anlatı vardır. Bunlardan ilki, gazeteci Mümtaz Evren'e yollanan Cengiz adında bir yazar tarafından yazılmış *Kızıl Puhu* romanıdır. Bu romanda Cengiz, Hakkâri'de, Cilo Dağı'nın zirvesinde bulunan Prenses Rûzihayal'ın şatosuna giderken karşılaştığı güçlükleri ve Prenses'i anlatır. Cengiz'in bu şatoya gitmesinin sebebi, nişanlısı Selmin'e Prenses tarafından yazılan mektuptur; Prenses mirasını Selmin'e bırakacağını söylemektedir. Ancak yolculuk çok zor olacağı için şatoya Cengiz'in gitmesine karar verilir. Cengiz yolda eşkıyanın eline düşer. Şakiler onu hanları

na götürür ve hanın altındaki bir kuyuya atarlar. Cengiz kuyudan kurtulmayı başarır, ama yine eşkıyaların arasına düşer ve hana kendiliğinden gelmiş, düşen uçak kazasından kurtulduğunu söyleyen çok güzel bir kadınla karşılaşır. Bir de yine düşen uçaktan yaralı bir hâlde kurtulan bir adam vardır. Eşkıyalar Cengiz'in aracılığıyla onun zengin bir petrol kralının akrabası olduğunu öğrenirler ve fidye için işlerine yarayacaklarını düşünürler; fakat yaralı çok geçmeden ölür, bir süre sonra da hana gelen güzel kadın ile birlikte ceset kaybolur. Sonra Cengiz, eşkıyaların elinden kurtularak Prenses'in şatosuna gelir ve burada handa gördüğü kadınla karşılaşır. Kadın, Prenses Rûzihayal'dır. Prenses'in güzelliği onu çok etkiler ve onun her istediğini yapmaya karar verir. Yapması gereken en önemli şey ise boynundaki En'âm-ı Şerif'i çıkarmaktır. Tam bunu yapmaya karar verdiğinde şatonun salonunda bulunan Prens Mâhi'nin tablosu onunla konuşur. Şatodaki herkesin kan emici birer hortlak olduğunu ve onları yok etmesi gerektiğini söyler. Bunun üzerine Cengiz, Prenses'i izlemeye başlar ve bir gece mahzene gizlice girdiğinde onun ve yoldaşlarının gerçek yüzlerini görür; hepsi birer hortlaktır. Prenses'in amacı,

Cengiz'i kendisine sevgili yapmaktır. Daha önce onun büyük dedesini elinden kaçırmıştır, ama buna tekrar izin vermeyecektir, bu sebeple aslında yazdığı mektup Selmin'e değil Cengiz'dir. Salondaki tablonun da Cengiz'in büyük dedesine ait olduğunu söyler. Cengiz karından vazgeçmez ve Prenses'i yok etmeye karar verir. Sonunda mahzenlere iner ve onlar tabutlarında uyurken hepsini yok eder, ardından büyük bir patlama meydana gelir ve dağda yer yerinden oynar.

İkinci anlatıda, Mümtaz Evren, kendisine gönderilen bu kitabı, gazetenin zor beğenir eleştirmeni Münir Yalçın'a verir. Münir Yalçın, eseri çok beğenmiştir: "İşte yıllardan beri beklediğim eser! Yazar, edebiyatımızda şimdiye kadar denenmemiş bir şekli denemiş. Nesirde mantığı susturup şuurlaltını konuşturmuş."² Bunun üzerine şuurlaltının insan üzerindeki etkisi üzerine konuşmaya devam ederler. Sonunda Münir Yalçın, bunun bir fantezi olduğuna karar verir:

"(...) Hisse bağlı olan sanatın da sınırsız olması icap eder. Bir çerçeveye sokulmuş sanat, kafese konmuş bülbül gibidir. Sanatkâr çoktıkça bütün sınırları aşar; artık mantığı da, grameri de bir yana atar ve hissi (şuurlaltı) olduğu gibi hür bir şekilde gürler. Ve böylece eserleri kendi başına bağımsız bir güzellik arz eder. Bu şahlanıp serpilmiş güzele yahut gelişigüzele bir kısaca fantezi deriz."³

Münir Yalçın'a göre fantezi tarzındaki eserler bir çırpıda yazılmalı ve asla tashih edilmemelidir, çünkü bu tür eserlerde salim kafaya yer yoktur. Bu noktada Freud'u hatırlamak gerekir. Freud'a göre korkuya neden olan şey, bastırılmış olanın geri çağırılmasıdır. "Bu böyle olunca 'tekin-sizin kendisi zaten korkutucu bir şey midir yoksa başka bir etkinin vasıtası mıdır' gibi bir soru önemini yitirir." Bu bilinçdışı ikircikli köken, korku edebiyatına özel bir işlev yükler. Freud'un esprilerle ilgili çalışmasında yaptığı ayrım - "Rüyalar esas olarak rahatsız edici hislerden kaçınmaya, espriler ise haz elde etmeye yarar." - iyice bulanıklaşır. Korku edebiyatında bu iki işlev -rahatsız edici hislerden kaçınma ve haz elde etme- birbirini mükemmel dengeliyor gibidir. Daha doğrusu, biri olmadan öteki de olmaz; korkutmayan bir korku romanı haz da vermez. Korku edebiyatı bu bakımdan işleyişi rüyanın işleyişine en çok benzeyen şeydir- üstelik sadece içeriği açısından da değil. Ve tıpkı rüya gibi keyfin yaşanacağı bağlamı kişiye dayatır. Geceleyin yalnız başına yatakta okunmalıdır."⁴

Münir Yalçın bütün bunları anlatırken Mümtaz Evren'e zengin petrol kralı El-Hüdâi'den, Hakkari'nin Cilo dağlarında yaptırdığı ihtişamlı otelinin açılışı için bir

davetiye gelir. Eşyalarını toplar ve yanına Münir Yalçın'ın o kadar övdüğü *Kızıl Puhu* kitabını da alarak yola çıkar. Trende güzel bir kadınla tanışır. Kadın, birdenbire kompartımanında belirivermiştir. Bu kadın ile *Kızıl Puhu* kitabının kapağında resmi bulunan kadının birbirlerine ne kadar benzediklerini düşünür. Sonra kitabı okumaya başlar. Okudukça şüpheleri artar: Acaba kendisinin sonu da Cengiz gibi mi olacaktır? Tam bu sırada treni haydutlar basar. Onu ve diğer davetlileri götürürler. Haydut, amcası Kürt Halo'nun intikamını almaktan bahsetmektedir. Mümtaz Evren, bu kişinin *Kızıl Puhu* romanındaki eşkıya olduğunu hatırlar. Sonra eşkıya onu ve diğer davetlileri ayırır. Ona diğerlerinin öldürüldüğünü, kendisinin de yakında öleceğini söyler ve Mümtaz Evren'i hanlarına götürür. Bütün bu başına gelenler *Kızıl Puhu* romanındaki gibidir.

Eşkyların hanında çok güzel bir rakkase ile karşılaşır. Kezban. Kezban da ondan etkilenir ve kaçmasına yardım eder. Sonunda kurtulan Mümtaz Evren, nereye gideceğini bilmemektedir. Bu sırada uzun saçlı iri bir canavarla karşılaşır. Canavara yem olmaktan son anda kurtulur. Sonra dev gibi bir kuş onu gagasına alarak bir göle bırakır. Buradan güç bela çıktıktan sonra bir köylü ile karşılaşır. Köylü onu jandarmaya, jandarma da Kral El-Hüdâi'ye götürür.

Otelin ihtişamı karşısında büyülenen Mümtaz Evren, başından geçenleri anlatır, fakat kimseyi inandıramaz. Burada Kezban'a çok benzeyen bir kadınla tanışır. Bu kadın Cengiz'in karısı Selmin'dir. Cengiz de *Kızıl Puhu* kitabını yazdıktan sonra akıl hastanesine kapatılmıştır. Selmin kocası hakkında telsizle doktorlarından bilgi almaktadır. Öldürüldüğü söylenen diğer davetliler de Kral Hüdâi tarafından kurtarılmıştır. Mümtaz Evren, Selmin'le oteli dolaşmaya çıkar, bu gezi sırasında karşılaştığı canavarın ve dev kuşun kralın hayvanat bahçesinde bulunduğunu görür. Akşam yemeğinde ise Prenses Rüzihayal ile karşılaşır, ancak o, çok yaşlı bir kadın-görünümündedir. Mümtaz Evren'e Cengiz'in eserini yaratırken burada gördüklerinden esinlendiğini söylerler. Bu arada Selmin, Mümtaz Evren'i alıp gider, halvetleri gezdirir. Burada aşkın doruklarına çıkarlar ve sonunda Selmin'in gerçek yüzü, yani Prenses Rüzihayal ortaya çıkar; etraftaki herkes de hortlak suretini alır ve bu sırada Mümtaz Evren bayılır. Gözlerini açtığında karşısında Münir Yalçın'ı görür. Cengiz ve karısı Selmin'in kendisini görmeye geldiğini ve tren kazasında başından yaralandığını öğrenir.

Dehşet Gecesi'ne, romanın eleştirmen kahramanı Münir Yalçın gibi bir fantezi demek mümkün; ama bu

başarılı bir fantezi olmaktan uzak.⁵ Ancak hortlaklar, cadılar ve canavarlar üzerinden bir roman yazmak düşüncesi Türk edebiyatında örneği çok az olan bir korku romanı ortaya çıkarmıştır. Yazarın anlatım tarzı da önemli. Romanın başında yer alan eleştirmen Münir Yalçın'ın şuur ve şuuraltına dair konuşmaları gibi, romanda birbiri içine geçmiş iki metin söz konusu. İlk *Kızıl Puhu*, şuuraltını harekete geçiren bir nesne işlevi görerek Mümtaz Evren'in şuuraltına iner. Böylece biri diğerini harekete geçiren iki metin ile karşılaşırız.

Burada ilk metin yani *Kızıl Puhu*, korkuyu harekete geçirme rolünü üstlenmektedir. Böylece Mümtaz Evren, bilinçaltına inerek korkuyu yaşar. Ancak roman, canavarlar, dev bir kuşun gagasında yolculuk, eşkiya ve kırk adamı unsurlarla yer yer masala doğru kaymaktadır. Bu da Münir Yalçın'ın romanın başında onu niçin fantezi olarak adlandırdığını gösterir.

Romanda ilgi çekici olan ise kan emici hortlaklar, yani vampirlerdir. Prenses Rüzihayal tısumlarla, mükemmel bir kadın güzelliği sayesinde erkekleri kölesi haline getirir. Aşk, onları, bu kadınla hortlak olma pahasına birlikte olmaya götürür. Cengiz'in buna karşı gelebilmesinin sebebi, Prenses'in nişanlısı Selmin'e çok benzemesi ve onun da en az Prenses kadar güzel olmasıdır. Mümtaz Evren de hastanede uyandıktan ve Münir Yalçın ile konuştuktan sonra Prensesle her şeye rağmen birlikte olma hayali kurar.

Burada korku kurgusunun bir kadın üzerinden yapılması birçok popüler aşk romanı yazmış olan Kerime Nadir kadar toplumun o dönemki edebiyat anlayışını ve bu anlayışın içinde barındırdığı korkuyu da gösteren bir delildir aslında. 1950'li yıllarda, Muazzez Tahsin Berkant, Suzan Sönmez gibi kadın romancılar tarafından yazılan ve büyük ilgi gördüğü için üst üste baskıları yapılan bu romanlarda gerek kadın yazarlar, gerekse romanlardaki kadın kahramanlar edebiyat piyasasını kaplamış durumdadır. Kadın, edebiyat piyasasında hem nesne, hem de özne olarak kendini bir "korku" nesnesi haline getirmiş durumdadır. Mümtaz Evren'in bir gazeteci ve yayınevi sahibi olması, bu piyasa ilişkilerine bir gönderme olarak okunabilir.

Romandaki bütün kadınların birbirine benzemesi ve her kadının bir şekilde Prenses Rüzihayal olması da anlamlı. Selmin, Prenses ve Kezban. Üçü de önce birbirine benzetiliyor, ardından aslında hepsinin bir kişi olduğu ortaya çıkıyor. Bu da yukarıda değindiğim piyasa ilişkilerindeki kadının arzu nesnesini de kendisine çevirmesiyle bağlantılı. Üstelik sadece bir aşık olarak değil yayınevlerinin devamları ve para kazanmaları açısından da.

Kerime Nadir, anılarında *Dehşet Gecesi* isimli bu romanında kaleminin müzipliğine uğradığından söz eder:

"(...) Romanı hazırlıksız olarak, yani önceden kafamda en küçük bir taslak dahi yapmadan doğrudan doğruya kalemin ucuna gelen sözcüklerle yazmaya başladım. Daha ilk satırlarda, bunun fantastik bir eser olacağını anlamıştım. Fakat olayların nasıl gelişeceğini hiç bilmiyordum. Gerçekten inanılmaz bir şey gibi gelecek ama, kalemi elim alırmaz âdeta transa geçiyordum. Cümleler kendi kendine oluşuyor ve kaleminden sayfalar su gibi akıyordu.

Yazdığım bölümleri her akşam akrabamız hanıma okuyordum. Kadıncağz bu yazıların öylesine etkisinde kalıyordu ki, tavuklara yem vermek için bahçeye karanlıkta yalnız çıkmaya bile korkuyor, bu işi kocasından yalvarıyordu.

Kendimi kaptırdığım bu hummalı çalışma romanın hızla ilerlemesini sağladı. Ve *Haydutlar Hanındaki Kadın* tam yirmi iki günde tamamlandı."⁶

Roman 1953 yılında yayımlanır.⁷ Sonradan Kerime Nadir daha sonra bu kitabın devamı olan *Dehşet Gecesi*'ni yazar. 1958 yılında yayımlanan bu roman, yazarın kendisinin de belirttiği gibi yazarlık hayatında ilk ve tek örnek olarak kalacaktır.

Kerime Nadir'in metnini (*Haydutlar Hanındaki Kadın*) içine bir alt metin olarak yerleştirdiği *Dehşet Gecesi*'nde aslında korkutucu unsur pek fazla değildir. Bunlar yukarıda da belirttiğim gibi, Drakula romanını hatırlatmakla beraber birçok unsurun masallardan alındığı bir fantezidir. Korkuyu anlatırken şuuraltından sık sık bahseden romanın eleştirmen kahramanı Münir Yalçın romanı büyük bir yenilik olarak kabul eder, ama ancak hasta bir beynin ürünü olarak... Eser yenidir yeni olmasına ama sahil değildir. Kerime Nadir, bu romanıyla sadece hortlaklar ve şuuraltından kaynaklanan korkuları değil toplumsal korkuları da okura anlatmaya çalışmış, fakat başarılı olamamıştır.

¹ Franco Moretti, *Mucizevi Göstergeler*, Metis Yay., İstanbul, 2005, s. 106.

² Kerime Nadir, *Dehşet Gecesi*, 6. bs., İnkılâp ve Aka Yay., İstanbul, 1984, s. 11.

³ Age., s. 13.

⁴ Franco Moretti, age., s. 130.

⁵ Ömer Türkeş'e göre bu roman başarısız bir Drakula uyarımasıdır. Bkz. www.pandora.com.tr/sehaf/eski.asp?pid=11317k

⁶ *Romancının Dünyası*, İnkılâp ve Aka Yay., İstanbul, 1981, s. 132.

⁷ Romanın yayımlandığı 1953 yılında Türk sineması da Brian Stoker'ın *Drakula*'sından uyarlanan bir filmi seviricileriyle buluşturur: *Drakula* İstanbul'da. ■